Orosz Zoltán – Rolkó Zoltán

A Mi-24 harcihelikopter hosszú távú alkalmazása a 2236/2003.(X.1) kormányhatározatban a Magyar Honvédség számára megfogalmazott feladatok tükrében

A kormányhatározat a következő irányelveket határozza meg: Az ország biztonságát nem fenyegeti hagyományos támadás, kivéve a terrorizmusból és más forrásokból adódó fenyegetéseket. Meg kell őrizni a nemzeti és szövetségi feladatokhoz szükséges képességeket. Előtérbe kell helyezni azon szakmai és speciális képességek kifejlesztését, melyek hiányként jelentkeznek a szövetségben.

A HM HVKF 3/2005 számú „A Magyar Honvédség 2005 – 2006 évi felkészítési és kiképzési feladatairól" szóló intézkedésében megfogalmazott fő kiképzési célok a következők:

A 2005. évi felkészítés és kiképzés tervezése és végrehajtása során a fő figyelmet az alábbi feladatokra kell fordítani:

b) Az Észak-atlanti Szerződés V. cikkelyéből, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvényből adódó feladatokra, ezen belül az országvédelemre, a terrorizmus elleni tevékenységre, a vegyi biológiai és nukleáris tevékenységek elleni védelmi képesség erősítésére és a határbiztosítás feladatainak begyakorlására;

e) Válságkezelési és békeműveleti tevékenységekben történő közreműködési képességek fejlesztésére.

A MI-24 HARCIHELIKOPTERREL VÉGREHAJTHATÓ FELADATOK

A háborús alapelvek érvényesüléséhez elengedhetetlen a sikeres hadműveletek végrehajtásában a Mi-24 harcihelikopter sajátosságainak figyelembe vétele.

A háborús alapelvek viszont a békeidős és válságkezelési műveletekre is ugyanúgy érvényesek.

A háborús alapelvek a következők:

- A kezdeményezés megragadása;
- Mélység;
- Mozgékonyság;
- Sokoldalúság.

A Mi-24 harcihelikopter sajátosságai:

- Sebesség;
- Hatótávolság;
- Sokoldalúság;
- Megfelelő pusztító-erő alkalmazása;
- Túlélőképesség.

A harcihelikopterek feladatai

Békében: terrorizmus elleni tevékenység, határvédelmi feladatok, ipari és természeti katasztrófa-helyzetekben való tevékenység, nemzeti légvédelmi készenléti feladatok ellátása, a Magyar Köztársaság légtér-szuverenitása biztosításának érdekében.

Háborús helyzetben: a szárazföldi csapatok szállítása, szállításának oltalmazása, tűztámogatása, közvetlen légitámogatása, légvédelmi készenléti szolgálatok ellátása, felderítés végrehajtása.

Válsághelyzetben: válságkezelési műveletek keretében, a háborús feladatok jellegéhez hasonló feladatok, kiegészülve a demonstratív célú, valamint a humanitárius segítségnyújtás feladatainak teljes skálájával

A harcihelikopter alegység alaprendeltetéséből adódó feladatai

Elsődleges feladatok:

- Az ellenség páncélozott és nem páncélozott harcjárműveinek, valamint élőerejének megsemmisítése;
- Mélységi támadások végrehajtása, a szárazföldi csapatok hatókörének kiterjesztése érdekében;
- Az ellenség megközelítési útvonalainak blokkolása;
- Tűztámogatás;
- Az ellenséges betörések megállítása;
- A manőverező, vagy álló erők szárnyainak védelme;
- A szárazföldi erők útvonalainak biztosítása;
- Felderítés;
- „Keresd meg és semmisítsd meg" feladatok.

Kiegészítő feladatok:

- Légi mozgékonyságú és harctámogató műveletek végrehajtása, vagy biztosítása;
- Kis sebességű és kis magasságú légi célok elleni tevékenység;
- Harci kutató-mentő műveletek részfeladatainak végrehajtása;
- Sebesült kiemelés / szállítás, illetve a kiemelést végrehajtó helikopterek oltalmazása;
- Szükség szerint kutató-mentő, valamint életmentő feladatok végrehajtása.

A Mi-24 képességei a megfogalmazott feladatok szerint

A harcihelikopter alegység elsődleges és kiegészítő feladatai korlátozás nélkül alkalmazhatóak a Magyar Honvédség elé támasztott feladatok szinte teljes spektrumában. A Mi-24 mint eszköz változatás nélkül képes megfelelni az alegységgel szemben támasztott feladatoknak, csupán a feladatszabásban, az alkalmazási szabályokban és a kiszolgálásban fedezhetünk fel különbségeket.

A megfogalmazott feladatokban a harcihelikopter képességeiben szükségszerűen átfedéseket fedezhetünk fel, tehát egyfajta képesség sok területen alkalmazható. Ugyanakkor az esetleges hátrányok is egyformán befolyásolhatják az adott műveletet.

Bármilyen műveletet elsődlegesen befolyásoló tényező a túlélőképesség. A Mi-24 jelenleg a világon a legjobb mutatókkal rendelkezik a túlélőképesség tekintetében. Páncélzata, rendszereinek védettsége és duplikáltsága lehetővé teszi a nagy fenyegetettségi fokú műveletek sikeres és a lehető legbiztonságosabb végrehajtását.

Üzemképesség tekintetében is a világ élvonalába tartozik. Magyarországon a közel harmincéves üzemelés során, nem történt a helikopter meghibásodásából keletkezett katasztrófa, sőt még géptörés sem. A bekövetkezett balesetek során, a lehető legnagyobb védelmet biztosította a személyzetek részére.

Korszerűsítés nélkül még sokáig képes lenne teljesíteni a Magyar Honvédséggel szemben támasztott feladatokat. Minimális navigációs és kommunikációs korszerűsítéssel, nem csak nemzeti, hanem NATO feladatokra is alkalmassá tehető lenne. A minimális korszerűsítés jelenleg is folyik – GPS

előbeépítések, digitális rádióberendezések, és MODE-4 saját-ellenség felismerő rendszer fedélzeti válaszadója kerülnek folyamatosan beszerelésre. Ha ez kiegészülne egy szélessávú kódolható rádióberendezéssel, akkor a Mi-24 nappal képes lenne az alaprendeltetés nagy részének nemzetközi környezetben történő végrehajtására.

A legfontosabb feladatokban részletesebben is vizsgálhatjuk a Mi-24 képességeit

Határvédelem

Levegő-föld képességek

A Mi-24 rendelkezik optikai rávezető berendezéssel, mellyel lehetővé válik a határszakaszon terület-, útvonal-, illetve objektum-felderítés végrehajtása, akár egyes járművek, vagy személyek megfigyelése a vizuális látás (légköri viszonyok) függvényében 5-15 km távolságban.

Megoldásra kerül a határzáró erők korai riasztása az esetleges ellenséges tevékenységek időbeni felderítésével.

Személyszállítási képességek: A Mi-24 teherkabinjában nyolc személy szállítható. Így képes a határőrerők, illetve a határzárásba bevont erők légi szállítására, kirakására, valamint kiemelésére.

Tűztámogatási képességek: Lehetővé válik az ellenőrző, átaresztő pontok védelme, határőrerők tűztámogatása, lefogó és célzott tűzcsapásokkal, az összes rendelkezésre álló fegyverzet alkalmazásával.

A Mi-24 a legnagyobb repülési sebességgel, manőverező képességgel rendelkező helikopter még terhelt változatban is, így alkalmas a határszakaszok gyors lezárására, az útvonalak blokkolása, aknazárak gyors és pontos telepítésére.

Őrjáratozási képessége 3 óra 40 perc/ helikopter (póttartállyal), mely nem feltétlenül megy a fegyverterhelés rovására, természetesen függesztési változattól függően.

Túlélő képesség: páncélvédettség, besugárzás-jelző, infrazavaró berendezés, infra- és radarzavaró konténer.

Levegő-levegő képességek

A Mi-24 maximális sebessége 335 km/h, függőleges emelkedési képessége 12 m/s, statikus csúcsmagassága 1900 m (a légpárnahatás zónáján kívül), így képes a kis sebességű kis magasságon repülő légi célok gyors feltartóztatására ás megsemmisítésére, a fedélzeti géppuskával, vagy a 9K114 STURM rakéta alkalmazásával, mely a mellső és hátsó féllégtérből egyaránt indítható légi célra. Mellső féllégtérből akár 8 km távolságból is.

A 9-A-624 12,7 mm négycsövű nehézgéppuska nagy tűzgyorsaságával szintén alkalmas fegyver légi célok ellen.

Ezek a képességek, párosulva az őrjáratozási és önvédelmi képességekkel, kiválóan alkalmassá teszik a típust légi határvédelmi feladatokra.

A modern haderők alapvető eleme a helikopter, ezen belül a harcihelikopter. Az ellenséges helikopterek nagy pusztítást okozhatnak a szárazföldi erőink soraiban, ezért létfontosságú, hogy felvegyük velük a harcot. Ennek a harcnak alapvető – ha nem az egyetlen hatékony – eleme a Mi-24 harcihelikopter. Az ellenséges helikopterek kis sebességgel, tehát a vadászrepülőgépek lokátorai elől rejtve, és kis magasságon repülnek. A kis magasság kizárja a lokátorvezérlésű rakéták alkalmazását ellenük. A terepdomborzat adta rejtési lehetőségek széles körű kihasználása minimalizálja a vállról indítható infravörös irányítású rakéták, a légvédelmi tüzérség és a kézi lőfegyverek hatékonyságát velük szemben. Így egy igazán hatékony eszköz maradt ellenük – a harcihelikopter.

Az ellenség légiszállítású, légimozgékonyságú valamint légi roham egységeit nagyrészt helikopterek szállítják. A Mi-24 folyamatos fenyegetést jelent számukra a légi szállítás szakaszában és a kirakás közben vagy után is.

A világon egyedülállóan a levegő-föld és levegő-levegő képességek egyidejű alkalmazása nem zárja ki egymást.

Terrorelhárítás, megelőzés

Az alkalmazható képességek megegyeznek a határvédelemben alkalmazhatókkal, kiegészülve a különösen fontos személyek és objektumok védelmével.

II. János Pál látogatásakor a légiszállítást egy Mi-24 géppár biztosította. Az orosz légierő és a szárazföldi csapatok az afganisztáni tapasztalatok óta minden hadműveleti területen Mi-24-kel biztosítja a fontos légiszállításokat. A Mi-24 önvédelmi berendezései a megadott terepszakaszokon biztosítják a szállító légijármű védelmét, valamint azonnal megsemmisítheti, vagy lefoghatja a támadó légi vagy földi eszközöket.

A Bárányfelhő feladat során a folyamatos légi jelenlétet az őrzött objektum közvetlen közelében egyedül a hat Mi-24 harcihelikopterből álló kötelék volt képes biztosítani, kettős feladatrendszerrel, vagyis légvédelmi és szárazföldi felderítő és beavatkozó elemként egyaránt.

A terrorista csoportok általában gyorsan mozgó kis létszámú elemekből állnak. Ezeket az elemeket ilyen tulajdonságaik miatt nehéz felderíteni és megsemmisíteni. A Mi-24 rendelkezik a megfelelő fegyverzettel a csoportok megsemmisítéséhez, valamint vizuális és optikai felderítést és riasztást végezhet.

A terrortámadások közvetlen megelőzéséhez tartozik az erődemonstrációs célú repülés. Legendás tűzereje miatt még mindig a Mi-24 harci helikopter rendelkezik az egyik legnagyobb elrettentő erővel. Teljes fegyverzet függesztése esetén egy géppár – mely a legkisebb bevetésre kerülő harci egység – tűzereje nagyobb, mint egy szárazföldi zászlóalj tűzereje.

Kiválóan alkalmazható földi menetoszlopok védelmére, kísérésére. Sebessége lehetővé teszi a lassan haladó gépjármű menetoszlop menetvonlának folyamatos biztosítását, a földi biztosító erők riasztását és tűztámogatását. A Mi-24 légi jelenléte egyszerűen elvonja a támadók figyelmét a földi tevékenységről, így a szárazföldi elemeknek megnövekszik a cselekvési szabadságuk. Lengyelország iraki műveleteiben 6 db Mi-24 vett részt, elrettentési feladattal.

Az Izraeli hadsereg széleskörben alkalmazza az AH-64A (D) harcihelikoptert a terroristák elleni harcban. A Mi-24 is – ha kisebb mértékben is – rendelkezik a terrorizmus elleni harchoz szükséges összes képességgel.

Minden területen, de a terrorizmus elleni harcban, valamint az ipari katasztrófák esetén is nagyon fontos képesség a Mi-24 egyedülálló sugár, vegyi és biológiai védettsége. Korlátlan műveleti szabadságot biztosít szennyezett környezetben. A Mi-24 kabinja (személyzet- tehertér) szerkezeti építéséből adódóan, hermetizált, túlnyomásos, aktív szénszűrővel ellátott.

Ezeket a tulajdonságokat felhasználva került sor a légi sugár-felderítőkonténer csapatpróbájára. A próbarepülések során a feladat nagy és kis aktivitású sugárforrás detektálása, keresése a szoftver rendszerek, konténerek tesztelése volt. A konténer a Mi-24 fegyverzeti függesztő sínjén került elhelyezésre, a függesztést a repülő műszaki állomány 1-1,5 perc alatt végrehajtotta, az eszköz bekapcsolását a személyzet a helikopter kabinjából hajtotta végre.

Az elért eredmények alapján a csapatpróba bizottság a légi sugárfelderítő konténert módosítás nélkül javasolja rendszerbe állítani. Az ABV RIÉR konténer alkalmazása kis magasságon kis sebességű repüléssel hermetizált túlnyomású kabinnal biztosítja a személyzet túlélését, illetve az eredményes feladatvégrehajtást. Jelenleg ez az egyetlen platform a világon, amely képes erre. A Mi-24 terepen telepíthető és üzemeltethető, így biztosított az azonnali készenlét a tevékenységi körzet közvetlen közelében. 120 km/h sebességgel számolva a rendkívül sűrűnek mondható 100 m-es pásztázási távolság esetén is óránként mintegy 12 km^2-ről készülhet valós időben feldolgozható felderítési információ.

Városharc

A Mi-24 a városi harc egyik leghatékonyabb eszköze. Izrael alkalmazza széleskörűen a harcihelikoptereket a városharcban, mely szorosan összefügg a terrorelhárító tevékenységgel.

A STURM rakéta alkalmas precíziós csapás végrehajtására, akár a házak ablakain keresztül.

A négycsövű 12,7 mm nehézgéppuska nagy tűzgyorsaságával 200-300 m-ről is kiválóan alkalmas élőerő vagy járművek elleni lefogó, illetve megsemmisítő tűz kiváltására.

A Mi-24 teljes mértékben alkalmas kis 6-8 fős rohamegységek szállítására kirakására, valamint kiemelésére, akár házak tetejéről is, leszállással, vagy felszerelhető csörlőberendezéssel. Páncélzata védelmet ad a kézi fegyverek ellen – nagyobb védettséget nyújt, mint az UH 60-nak Szomáliában. Összehasonlításképp az UH 60-al a Mi-24-es 8 személyt és másfél tonna fegyvert képes szállítani egyidejűleg, míg az UH-60-as 11 személyt beépített fegyverzet és páncélzat nélkül.

A szállított rohamegységek a tehertérből egyidejűleg hat darab géppuskával vagy gépkarabéllyal kiváló oldalvédelmet biztosíthatnak a szűk városi terepen.

A tehertér ajtajának osztott zárásával – az alsó ajtó zárva a felső pedig nyitva – lehetővé válik két PKM géppuska rögzítése az alsó ajtókra. A lövészekkel való kommunikáció megteremtése után nem csak lefogó, hanem célzott tűzvezetés is végrehajtható. A lövészek is riaszthatják a helikopter személyzetét az oldalról jövő fenyegetésre, valamint a gépszemélyzet parancsnoka is meghatározhat számukra célokat.

Különleges műveleti és a könnyű vegyes erők műveletei

Légi roham műveletek

A légiroham műveletek légi lépcsőjének alapeleme a harci helikopter. Felderítést, riasztást, oltalmazást végez. Kiegészül a feladat a kis létszámú egységek, vagy a roham harcálláspont gyors szállításával és védelmével. Kiemelt szerep jut a különleges műveleti erők manővereinek végrehajtásában, oltalmazásában, utánpótlás kiszállításában, kiemelésében, valamint a sebesültszállításban. Ez az egyetlen platform a világon, amely a légiroham műveletek összes részfeladatát képes végrehajtani.

Mélységi műveletek

A különleges műveleti egységek egyik feladata az ellenség mélységében való tevékenység. A Magyar Honvédségben a Mi-24 az egyetlen platform, amely a mélységi műveletek össze részfeladatát képes végrehajtani.

Tűztámogatás

Az egyetlen repülőeszköz a Magyar Légierőben, mely a könnyű lövész erőket képes támogatni mobilitásának köszönhetően, úgy is, mint közvetlen légitámogató elem, de szolgálhat a szárazföldi parancsnok manőver elemeként is akár lövész szakaszparancsnoki szintig.

2004. októberében az angol fegyveres erők „EAGLES EYE” megnevezésű lövész zászlóalj szintű gyakorlatán 12 db AH-64 30 perces folyamatos terület lefogást nyújtott, együtt haladva a gyalogos lövész alegységekkel. Erre a Mi-24-es is kiválóan alkalmas. A gyakorlat sikerét mi sem bizonyítja jobban az angol fegyveres erőknél, mint hogy 2005-ben hadosztály szintű gyakorlat lefolytatását tervezik, ugyanakkor döntés született a meglevő AH-64 A helikopterek AH-64 D változatra történő fejlesztésre.[1]

A NATO-nak felajánlásra kerülő könnyűlövész alegységek támogatására, nemzeti keretek és szabályok szerint a Mi-24 nagy szerepet vállalhatna a szövetséges erők részeként, de nemzeti

[1] Jane’s Defence Weekly

alakulatot támogatva. Lengyelország iraki részvételéhez hozzájárult 6 db Mi-24 a saját gépesített lövész dandárjának alárendelve.[2]

PUSZTÍTÓ ESZKÖZÖK, KÉPESSÉGEK

A Mi-24 felhasználható páncélozott célok megsemmisítésére védelemben, támadásban, halogató harcban. Előrevonásban lévő, elsősorban páncélozott célok pusztításakor a felderítéstől a célok leküzdéséig eltelt idő kulcsfontosságú. A harci helikoptereket megfelelően alkalmazva ez az idő akár **1 perc alá** is csökkenthető.

2 x 4 Mi-24 mintegy 40 km-re lévő közbeeső leszállóhelyről rajonként alkalmazva (a tevékenységi körzetben akár géppáronként is) gyakorlatilag folyamatos 4 gépes jelenlétet nyújt a peremvonal közelében akár 4-6 órán át.

A gépekbe beépített GPS-ek alkalmazásával, felderített célokra, közvetett lefogó, illetve megsemmisítő tűz vezethető a harceljárástól, a feladatra kijelölt gépek számától, a cél jellegétől, a kívánt pusztítás mértékétől függően akár 4-8-16 felbukkanó, illetve ismert célra, miközben a gépek páncélelhárító képessége is elérhető marad.

A Mi-24 harcihelikopter harcászati hatósugara 240 km, így hatékonyan alkalmazható 80-120 km harcászati mélységben, ami biztosítja a legalább 20 perc harctevékenységet, a szükséges navigációs és manőver-tartalékot figyelembe véve.

A légiroham, légi mozgékonyságú és speciális erők állományát kiszállító szállítóhelikopterek légi oltalmazását és a kihelyezett erők tűzbiztosítását 8db harcihelikopter képes hatékonyan és biztonságosan végrehajtani.

Összehasonlítva egy rendszerben lévő tüzérosztály felhasználási lehetőségeivel, a képességek alakulása a következő. Az osztály 3 ütege képes tűzcsapást kiváltani ellenséges célokra. Az osztály mozgatása 100 km-re 4 óra 30 percet igényel. (A MI-24 kirepülési ideje 120 km-re 20-30 percet igényel). A tüzérosztály első lövés kiváltásához szükséges idő menetből, nem előkészített tüzelőállás elfoglalásával 19 perc.; Tüzelőállás elhagyása 12 perc; Állásváltás (csak a menetidő) 3 perc 30 másodperc (mobilitás-gyorsaság kérdésének vizsgálata).

A tüzérosztály tüzelőállás-elhelyezése a peremvonal mögött 2-8 km, ami adott esetben erős fenyegetettségnek van kitéve, és így is csak 200-300 m szélességben képes tűzlefedést biztosítani. Az egy időben pusztítható célok mennyisége az osztály részére 6 egyes cél, üteg 2 egyes cél, (4db MI-24 géppár alkalmazással, 8-12 bejövetellel mintegy 24-40 páncélozott eszköz pusztítására képes és ezzel együtt egy időben lefogótüzet biztosít 7600 m-ről NIR fegyverzet alkalmazásával.

A Mi-24 harcihelikopter az 1 számú táblázat alapján képes csapásmérő, vizuális légifelderítés, tűztámogatás, harci kutatás-mentés végrehajtására, 240 km-es harcászati hatósugár figyelembe vételével.

1 számú táblázat

Kirepülési idő [perc]	**Kirepülési távolság [km]**	**Harctevékenység ideje [perc]**
10	40	100
20	80	80
30	120	60
40	160	40
50	200	20
60	240	Egyetlen bejövetelből végrehajtott csapásmérés

[2] Jane's Defence Weekly

A jelenkor aszimmetrikus viszonyai között a Mi-24-es képességeit nem lenne szabad figyelmen kívül hagyni sem békében, (Csernobil) sem minősített esetekben. A volt Varsói szerződés tagállamai közül Bulgária és Lengyelország is a típus hosszú távú üzemeltetését tervezi. A Magyar Honvédség átalakításának és az új szervezeti struktúrájának kialakításáról szóló 2236/2003.(X.1) Kormányhatározatban megfogalmazott igénynek alapján a haderőstruktúrának biztosítani kell a lehető legnagyobb rugalmasságot, az egyes elemek több különböző feladatban történő felhasználását. A NATO vállalásoknak megfelelően biztosítani kell a bevethető (telepíthető), harcoló hadrendi elemeket. A megjelenő könnyű lövész és különleges műveleti elemek sikeres működéséhez szükséges a helikopter-támogatás, ami nagymértékben hozzájárul az egyik legfőbb alapelv megvalósulásához, a mobilitáshoz.